PROVINCIAL LIBRARY MANITOBA

ПРО МАЙНЕРСЬКІ ПАПЕРИ В АЛБЕРТІ.

Кількох товаришів написали до мене, щоб їм пояснити дещо про майнерські папери, що мають вибирати цего року в Алберті ті майнері, які таких паперів не мають. Щоб не відповідати кожному зокрема, я рішив подати це до відома всім на сторінках нашої преси.

На минулій сесії албертійського парляменту ухвалено закон, що кожний майнер мусить перейти екзамінацію й дістати майнерські папери і тільки тоді матиме змогу добувати вугля.

Цей закон входить в життя з днем 30. вересня ц. р. Невдовзі албертійський уряд назначить екзамінаційну раду (Examination Board) в кожному майнерському дистрікті (юнійному соб-дистрікті), яка буде складатися з трох людей: майнерського інспектора, майнерського менаджера і одного майнера. Ця рада екзамінуватиме майнерів й видаватиме папери.

Щоб дістати папери, майнер мусить відповідати таким вимогам (подаю в оригіналі в анґлійській мові):

1. "No person shall be granted a certificate of competency as a coal miner who is not of a full age of eighteen years, who has not been employed in same capacity underground for at least one year, or who falls to satisfy the board as to his ability as coal miner".

2. "Every person, who on the first day of May, 1927, shall be working in a mine at the working face or who at any time within the period of twelve months immediately preceding that date been so working, provided he submits himself for examination not later than the thirty-first day of December, 1927, shall be deemed to be a person who has been employed in some capacity **underground in a coal mine for at least a year**".

3. "From and after the thirtieth day of September, 1927, no person shall work at the working face in any mine unless he is the holder of a certificate of competency as a coal miner".

Товариші повинні постаратися перейти цю екзаменацію й дістати папери, бо в противному разі не зможуть працювати в майні. Цей закон не відноситься до тимбер-пакерів, драйверів та инших робітників, що працюють в майні, але не копають вугля.

І. Стокалюк.

Келгари, Алта.

ВІД ПРОВКОМУ ТУРФДІМ В САСКАТУНІ

до

УКРАЇНСЬКИХ РОБІТНИКІВ І ФАРМЕРІВ В САСКЕЧЕВАНІ.

Дорогі товариші робітники й фармері!

Згідно з постановою провінціональних нарад представників відділів ТУРФДім і Жінсекції, які відбулися 19. і 20. квітня ц. р. в Саскатуні, Саск., Провінціональний Виконавчий Комітет ТУРФДім приступив до виконання тих ухвал, які перейшли на нарадах. Одна з тих ухвал була, щоби в місяці липні ц. р. Провком вислав на концертову об'їздку в провінції Саскечеван саскатунську мандолінову орхестру з орґанізатором ТУРФДім для познайомлення ширших кругів українських робітничих і фармерських мас з тою мистецькою працею, яку наша орґанізація провадить.

Ми знаємо, що мистецька праця при відділах ТУРФДім є дуже важним виховавчим чинником, а головно мандолінові орхестри, які своїми виступами роблять гарну роботу.

Ви мали нагоду чути минулого року Дівочу Мандолінову Орхестру з Вінніпеґу, яка об'їхала західну Канаду й дала ряд дуже гарних концертів та з дуже добрим успіхом.

Саскатунська мандолінова орхестра складається з хлопців і дівчат, членів Секції Молоді ТУРФДім, які розуміють своє завдання в освітній орґанізації, які безупинно працюють від молоденьких літ, які почали від шкільної лавки в українських робітничих школах і зараз покінчили школу, далі стоять в орґанізації і працюють на освітнім полі, кохаються в своїй рідній пісні, музиці й танках.

Ця орхестра їде поділитися з вами з своєю працею й доказати на ділі, що робітничі орґанізації дійсно гарно виховують свою молодь. Програма є гарно підібрана з найкращих українських народніх пісень і музики, також є й клясичні музичні твори композиторів світової слави й уривки з опер, дуети та соля. В цю програму входить ще одна галузь мистецтва — українські народні танки; цей гурток молоді успішно покінчив курс танків, який відбувся при відділі ТУРФДім в Саскатуні цеї весни; він буде виступати перед вами в гуртових танках, як рівночасно виступатимуть солісти у вільних солях.

Разом з орхестрою їде й талановита скрипачка, яка здобула другу нагороду в саскечеванськім музичнім фестині, що відбувся в Саскатуні. Вона є широко знана в околиці Саскатуну.

Товариші! Виконуючи цю ухвалу, ми апелюємо до всіх фармерів і робітників, щоби приходили громадно на концерти в своїх місцевостях і дали всяку можливу моральну й матеріяльну піддержку і щоби ця мандолінова орхестра принесла бажані успіхи для ваших орґанізацій на місцях і орґанізації взагалі.

З товариським привітом,

За саскечеванський Провком ТУРФДім:

М. Роґоман, голова. *С. Юрійчук,* секретар.

Саскатун, Саск. 27. травня.

ПІДПИРАЮТЬ КОРДОНИ ШТИКАМИ.

Польський уряд задумує обсадити західні границі Польщі — від Німеччини й Чехословаччини — окремим військовим корпусом, замісць дотеперішньої пограничної сторожі. В найблищому часі має появитися відповідне рішення варшавської ради міністрів. Досі — як відомо — тільки східні кордони Польщі стережені були військовими частинами. Та видно, що й західні кордони не краще східніх, коли приходиться підпирати їх штиками...

ВІДБИРАЮТЬ КОЛАЧ І ТЕПЕР — ХОЧ ПЛАЧ.

В "Праґер Прессе", офіціяльному орґані чехословацького міністерства закордонних справ, поміщено слідуюче: "В звязку з торішнім рішенням міністерства закордонних справ, почалася частинна ліквідація допомоги українсько - російським еміґрантам. В теперішній буджет входить лише половина попередніх кредитів. Уся допомога мусить бути зліквідована на протязі двох років. Нова допома в ніякому разі даватися не буде".

АРЕШТИ УКРАЇНЦІВ В САМБОРІ.

"Слово Польське" доносить, що в Самборі переведено численні арештовання місцевих українських діячів. Арештовано кількадесять осіб.

"Слово Польське" твердить, що в Самборі викрито тайну військову орґанізацію, якої централя знаходилася саме в Самборі.

ГОЛОСИ НАШИХ ЧИТАЧІВ.

КЛЯСОВА НЕРІВНІСТЬ В САНАТОРІЇ.

Гравенгорст, Онт.

Клясова несправедливість аж до гробової дошки.

Коли хто думає, що клясові противенства бодай між хорими людьми зникають або злагіднюються, то він дуже помиляється. Пропасть, яка існує між клясою багачів і робітників не тільки не зникає, а навпаки — в шпиталях і в санаторіях вона стає найбільш разячою і очевидною. Навіть перед обличчям смерти, яка остаточно зрівнює всіх людей—навіть тут багацтво ділить одних людей від других, підсилюючи клясове огірчення аж до гробової дошки.

Доказом на це хай послужить хочби й санаторія для сухітників в Ґравенгорст, Онт. Вже цей один факт, що цілий шпиталь поділений на два окремі будинки, один для багачів, а другий для робітництва, є достаточним і очевидним свідоцтвом клясової нерівности й несправедливости.

В одному лікується сама грошевита аристократія і коштує шпиталь тижнево $35.00 і вище; в другому приміщуються усі чорнороби й властиві творці всього багацтва, які хоч працюють весь свій вік, не всилі доробитись навіть на стільки, щоб їх трактовано по людськи тоді, коли вони, виснажені життям і зломані на силах працею, дожидають свойого кінця в якомубудь шпиталі, чи санаторії. Їм болюче дається відчувати, що вони — мовляв — на ласці міста, яке кожної хвилі могло-б відмовитись платити за них по 10.50 тижнево і їм довелося-б гинути десь під плотом на вулиці.

Нерівність в трактуванню хорих.

Найяркіше виявляється клясова нерівність в харчуванню хорих. Основним засобом лічення хорих на туберкульозу повинні бути: здоровий харч, здорова вода, чистий воздух і в останній мірі всякі медицини.

Чи-ж мають все це хорі робітники в санаторії? Чи дістають вони бодай здоровий і достаточний харч? — Коли-б на такім харчі довелось-би жити здоровому, то він не зміг-би виконати навіть найлекшої праці.

Коли-ж поглянемо в той самий час до другого будинку, де лікується "гай-клес-піпл", тоді доперва зможемо зробити відповідні заключення. Тут не тільки ніхто не голодний, а кожний дістає стільки, що й впоратись він не в силі; тут всякі ласощі й напитки, всякі вигоди й роскоші — прямо немає ніякого порівнання з робітничим відділом.

Таке саме й з водою: до будинку для багачів пущена вода з керниці, а до робітничого шпиталя пущено воду з озера. З одної сторони півострова воду втягають, а з другої сторони в те саме озеро випускається всякі бруди й нечистоту.

Дехто з відважніших робітників пробував голосно про це говорити. Але це скоро доходило до відома головного шпитального лікаря, який принагідно сказав таке: "Я як доктор-спеціяліст знаю найкраще, чи ця вода для вас добра, чи ні".

Але тут треба було ще пояснити, чому до "головного будинку", де пробуває "гай-клес-піпл", пущено жерельну воду, а не з озера. Не дожидаючи питання, шеф-доктор пояснив це ось як: "Ті люде мають гроші й тому їм вільно мати иншу воду, бо вони можуть собі купити за свої гроші все, чого бажають". Иншими словами виходить це так: Для тебе, Іване, добра вода й з озера і сухий кусень м'яса, а що пани мають жерельну воду, то тобі від цього зась, — вони собі купили її.

Той самий доктор сказав тоді ще ось що:

"Не любиш — не їдж, не хочеш тут стояти, не стій; потяг відходить звідси чотири рази в день, можна кожному лишити шпиталь кожної хвилі".

Можна йому подякувати хіба за цинічну отвертість, з якою він каже бідному робітникові, що йому не остає иншого виходу, як приймати це, що йому дають, або загибати, де йому подобається.

Делеґація і її правдомовність.

Слід згадати ще й про делеґацію, яка приїзджає сюди зчаста на оглядини в числі поверх 50 осіб з ріжних більших міст Канади, що-б опісля здавати звіт, що вона тут бачила.

Вже який тиждень перед приїздом такої делеґації замітають, миють і чистять всі закутки, щоби делеґація застала все в порядку.

Врешті приїде вона, загляне до робітничого відділу ось так на хвилинку, а потім йде до мейн білдінґ-у і там вже сидить цілими днями й ночами. Коли-ж скінчиться оця церемонія і делеґація відіде, "оглянувши все як слід", — за який тиждень читаємо в буржуазних ґазетах звіт: "Ґда першорядна, лікарі поборюють чахотку з великим успіхом, а хорі мають все, чого забажають".

Такі звіти містяться в цілій онтерійській пресі, але ніхто не спитає, чи дійсно всі дістають "першорядний" харч, чи "всі мають, чого забажають".

Така-то демократична рівність і справедливість супроти хорих робітників! Така-то буржуазна правда! Варта, що-б про неї заговорили робітничі орґанізації й своїх делеґатів вислали для провірення відносин, серед яких караються бідні хорі на чахотку пролетарі в санаторії Ґравенгорст, Онт.

М. С. Сухий.

ЧЕСНІСТЬ І ПОБОЖНІСТЬ.

Гаймерс, Онт.

Мій чоловік ще в старім краю належав до робітничої орґанізації, без якої він не годен прямо жити. А тут в Канаді на нещастя попали ми на фарму, і то в таку місцевість, де всі фармері жиють в темноті й без ніякої орґанізації. Шість років перебули ми серед таких обставин, а вкінці мій чоловік не витримав, пішов до Порт-Артур на роботу тільки тому, що-б там вписатися до робітничої орґанізації. А я з дітьми остала на фармі й мушу сама журитися всім, бо діти всі ходять до школи і від них мені ніякої помочі нема.

Одного разу на весні я взяла двоє найменших дітей і поїхала 4 милі до одного релігійного фармера, пана К. Ґ. купити насіння на конюшину. Приїхала й питаю його, чи має він таке насіння, по кілько він продає. Він сказав, що є і коштує 25 ц. один фунт. Я просила, що-б дав мені 50 фунтів червоної і білої конюшини і дала йому 12 доларів і 25 ц.

Побожний фармер гроші від мене взяв і вийшов на двір, а я остала в хаті і чекала, доки він не верне. Ждала більше як годину, а фармер не вертав. Тимчасом діти зачали плакати і я мусіла вертати домів. Вийшла на двір, а на дворі вже темно було; прийшла до воза і побачила мішок з насінням на возі, але фармера ніде не видно. До міха я не заглядала, бо було темно, але сіла на віз і поїхала з дітьми до дому, думаючи, що фармер дав таке насіння, яке я замовила. Другої днини мені довелось працювати без упину так, що про насіння не мала часу й подумати. Аж коло півночі я подумала, що треба подивитись на насіння. Дивлюсь, а в мішку замісць конюшини по 25 ц. фунт — звичайна тимотка по 13½ ц. фунт.

Мені так досадно стало, що мало не розплакалась. То-ж мій чоловік так гірко працює на той бідний гріш, а багатий "побожний" фармер не боїться гріха, кривдить свого ближнього.

Але це йому так легко не піде — подумала я, і на другий день я забрала тимотку й поїхала знов до цього фармера і спитала, як то це сталось, що він замісць конюшини дав мені тимотку. Він зачинає крутити, але я не попустила, і він мусів відміняти.

Дрібна й маловажна ця подія, але вона виявляє наглядно, як-то в дійсности поводяться ті, що на свідомих і чесних робітників кидають болотом, а на робітничу пресу гудять і чортівським насінням її прозивають.

Я читаю дорогі "Укр, Роб. Вісти" і бачу, як з'орґанізоване робітництво рветься до освіти, до культури, як викорінює з помж себе всяку нечесність і обман.

То-ж пам'ятаймо, дорогі товариші і товаришки, що тільки через орґанізацію й робітничу пресу ми вспіємо визволитись не тільки з під фізичного гнету й поневолення, але також двигнемось з духового рабства поганих звичок і фалшивої культури, основаної на брехні.

Олена Болотинюк.

ПРОБУДЖЕННЯ.

Слейтер, Ман.

Читаю "Укр. Роб. Вісти" вже зо два роки, але про нашу місцевість, нашу фармерську кольонію, про життя-буття наших фармерів — я не знайшов досі й одного допису.

Наша кольонія славиться тим, що має в себе зараз аж три церкви, тобто один костел, одну католицьку й одну православну церкву. Є де молитись, душі спасати і гроші лишати.

Та на цім не кінець: є тут ще й "Народний Дім" і читальня ім. Івана Франка.

Наші фармері — це самі Українці з двох галицьких повітів — Чесанів і Борщів. Читають вони ріжні українські побожні часописи, сходяться що неділі одні до других тай самогон попивають. З якоїбудь культурно-освітньої праці до недавна й сліду ніякого не було видно.

"Народний Дім" і читальня ім. І. Франка служили на те, щоб молоде покоління мало де погуляти.

Читаючи українську робітничо-фармерську пресу, я роздумував, чому-то воно так якось дивно буває в світі, що ті українські робітники й фармері, що мають в себе робітничо-фармерські орґанізації і читають робітничо-фармерську пресу, — зовсім инакше живуть, думають, працюють і боряться, чим ті, що тримаються темноти та патріотичних ґазет? Там життя, поступ, освіта, культура й рідне мистецтво; там робітництво й фармерство орґанізується до боротьби за краще життя, — а тут панує страшна темнота, мертвеччина, піянство, забобони, сварки, процеси, розбивання голов і всякі можливі "благодаті". Чому-ж це так, що між з'орґанізованими робітниками й фармерами піянство й хуліганство мов рукою відняв, а натомісць освіта, поступ і культура промощує собі шлях до найглухіших закутин, де тільки виросли українські робітничо-фармерські доми, куди завитала українська робітничо-фармерська преса!?

Відповідь на це не трудна для того, хто читає робітничо-фармерську пресу. Вона проста ясна й зрозуміла: це тому так, що робітничо-фармерська преса й орґанізація ширять дійсну освіту поміж нашими працюючими масами, вони дійсно ведуть ті маси до свідомости, до науки, до культури до визволення з фізичного й духового рабства.

Ні пани, ні попи не дбають про фармерів і робітників навіть на стільки, як дбають про своїх псів, бо в їх інтересі не лежало й не лежить це, щоб освідомити маси, а наоборот, для них корисним є, коли ці маси живуть в темноті й піянстві, бо тоді ними можна поганяти, як кому захочеться.

До таких заключень я дійшов в своїх роздумуваннях про причини дотеперішнього застою в нашій кольонії Слейтер, Ман.

Промінчик світла.

Але в останніх часах і тут закравсь промінчик світла й надії: наша читальня ім. І. Франка спромоглась останньої зими на два представлення, а саме: "Сватання на Гончарівці" й "Батраки". Ці представлення — головно-ж вистава прекрасної драми "Батраки" — були неначе весняним пробудженням, неначе свіжим подихом нового життя. Чекав я цеї вистави дуже нетерпеливо, коли довідався, що наші читальники приготовляють цю штуку.

В день самого представлення я зі своєю цілою родиною пішов подивитись і при цій нагоді перед самою грою пояснити публиці зміст драми, розказати дещо про боротьбу українських працюючих мас за своє визволення, пояснити вкоротці значіння російської революції й змалювати сучасний образ життя на Рад. Україні.

Публика вислухала з цікавістю цеї промови і своє вдоволення висловила в грімких оплесках. Це найкращий доказ, що нарід цікавиться новими справами, лиш треба їх йому пояснити, і звернутти його очі на такі річи, що мають велике значіння в життю працюючих.

Я вірю, що від тепер і в "наше віконце світитиме сонце" і що й наші фармері вирвуться з обіймів темноти й байдужности, а приєднаються до робітничо-фармерського руху, освіти й орґанізації.

І. Б.

УВАГА, ПРОДГОМ І ОКОЛИЦЯ!

Старанням Драмгуртка при відділі ТУРФДім в Продгом, Саск., відограється гарне представлення п. н.

"ПІДЗЕМНА ГАЛИЧИНА".

В представленню беруть участь найкращі сили Драмгуртка. Аматори докладають всіх старань, щоби ця штука задоволила кожного присутного. Тому не пропустіть цеї нагоди побачити це представлення.

Приходіть самі і кличте своїх знайомих, а певно будете задоволені.

Про день, в котрім відограється це представлення, слідіть за оголошеннями на місцях.

Заряд.

СЕМЕН СКЛЯРЕНКО.

РАДЯНСЬКА БІЛОРУСЬ.

(Подорожні нотатки.)

(Докінчення.)

Хто знає революціонера народника Білоруси — Кастуся Каліновського?

Хто знає слова цього народнього героя:

— Сокира повстанця не здрігнеться навіть над колискою дитини-немовлятка нашого ворога!..—

Хто знає ось ці слова:

— Такій дурній голові, як Варшава, майбутнє краще Білоруси дати не можна...

І коли може ми цих слів не знаємо, коли ми забуваємо про ці великі події, то селянин і робітник Білоруси добре пам'ятають своїх героїв, своїх борців, добре знають шляхи боротьби минулого...

Скаже Білорус:

— Про кого йде мова? Про Кастуся Каліновського? Зніміть, товариші, шапку! Кастусь загинув на шибениці, Кастуся закатував Муравйов, але... Білорусь сьогодні теплим словом його згадає..—

Так скаже Білорус... Від щирого серця скаже...

Загинув Кастусь... тисячі загинули... далі йшли роки... Казали найкращі з Білорусів:

— Хата селянина тече, гниє й нахилена. В середині — гній, і стоїть на гної... Помирає наша мова, що її мужицькою називають, а назва їй — білоруська! Панів у нас дуже багато... Староста, соцький, писар, старшина, посередник, урядник, асесор, суддя, з'їзд, сход... Від остраху чуприна здіймається вгору, пальців на руках і ногах не вистачає, щоб це все перелічити...—

Про це чи не слід знати, про це чи не треба написати?

За спиною — невеликий, деревляний будинок. Над будинком зелений дуб... двоє вікон на північ, двоє на південь... ґанок... Ще напис — 1. березня 1898 р. відбувся І з'їзд РСДРП.

А вгорі — сіре небо!

Коли-ж серце гаряче, — нехай небо сіріє, — буде однак радісно!!!

Математика.

Хоч ніколи я себе не вважав за математика, хоч не вмію я оперувати десятками, сотнями та й міліонами, отже сьогодні, коли пишу про Білорусь, не можу без математики обійтися, мушу про міліони говорити...

Бо коли я скажу, що Білорусь має велику кількість людности, коли я скажу, що земля там дуже залюдкена, — це буде невиразно, як оте сіре небо!

А коли я скажу, що Білорусь має 11 міліонів людности, що займає вона 320.000 кв. кіл., під лісом, що на 1 кв. верстві є 50 чоловіка, — от тоді математика себе виправдає, математика нам допоможе зрозуміти, яка велика країна Білорусь, яка вона багата, які великі перспективи в майбутньому перед нею...

Зачарована країна, країна вікових лісів має перед собою гарне майбутнє. І це майбутнє не в лісових багацтвах, а в землі, бо піскувата земля Білоруси дає добрі врожаї, машина владно йде в білоруське господарство, старовинне рало й борону "смик" можна бачити тільки в музеї та в дикому селі Полісся, білоруський селянин вже сьогодні землю харчує, як от міська дівчина своє обличчя, порошком штучним угноєнням...

Десятина дає 40 - 50 пуд, вся Білорусь що-року здобуває 200 міліонів пуд різного хліба (з цього 140 міл. жита, а 12 відс. посівної площі — картоплі).

Ще до революції за кордон що-року везли Білоруси міліони пудів садовини...

А от є одна скорботна цифра — 30 відс. землі під болотом. Та проте Мінська досвідна болотяна станція, станція на Комарівських болотах, запорука того, що чоловік зачарованої країни болото переможе...

Це і все, що я, не математик, мав подати читачам з математики... Це все!

Тільки одно ще можу додати. До революції Білорусь мала 13,066 підприємств, 105, 325 робітників... А продукція дорівнювалась 119,336,000 карбованців.

Це — математика!

Столиця.

З одного боку — вокзал, з другого — болото, а між болотом і вокзалом — столиця Білоруської Радянської Республіки — Мінськ... Не Мінськ, а Менськ!

Вузькі вулиці, що нагадують вулиці міст сходу, брудні, темні вулиці, де боками високі, кам'яні будинки.

Вулицями шелестять автобуси Білавтопромторгу, коні б'ють підковами та тягнуть рейками належність тих міст, що прямують до культури — конку тягнуть коні... Конка, як от леґендарний ковчег Ноїв, має дві труби вгорі, куди повітря виходить... В конці тісно, розігнутись не можна!

А в тім, хоч і тісно в конці, хоч там надихано й накурено, хоч коні часом зупиняються, а тоді відчувши батога погоничa енерґійно йдуть далі, — все таки веселі вулиці міста Менську, весело бігає рейками конка, вузькими вулицями шелестять автобуси...

А вночі, коли небом заблимають крізь молочний туман зорі, коли запалить електрика місто тисячами лямп, коли і старий, і молодий вийдуть на вулицю, коли міський парк наповниться криком та гомоном молоді — тоді весело в місті, живе та буяє столиця.

Радіо чітко вимовляє на все місто:

— Алло! Алло! Алло! Слухайте... слу...хай...те...

Зупиняється, хто йде вулицею, дивиться на чорні кулі гучномовців, слухає як далека Москва передає за словом слово. І здається, що Москва так близько, ось, ось поруч, здається, що весь світ ось навколо Менську, що вже немає мене, немає народів...

— Алло! Слу-хай-те...

Небом блимають крізь молочний туман зорі!

Людей багато не тільки біля гучномовців... Повно-повнісько в "будинку культури". Будинок культури—то найбільший не тільки в Менську, а й в РСРС—кіно-театр.

І в той час, коли наші невеликі кінотеатри вишукують з свічкою глядачів, будинок культури — тисячі глядачів. Та чи й можна инакше, коли нарід білоруський будує свою культуру, життя своє нове будує...

Плигає рейками ваґон конки, вулиця приймає вас в свої пащі... показує нічний Менськ.

Будинок праці, Раднарком БСРР, ЦВК, ЦК, ДПУ, редакція. "Готель Европа"... Інбілкульт...

Більше й більше падає туман на камінь, падає туман від молочного неба...

Болотяна країна Білорусь, повзуть тумани кисільні від болот, линуть над нивами, над лісами, й ось росою осідають на колії міста.

Замовкає конка, не шелестять уже автобуси, тільки самітні візники куняють на розі вулиці, тремтять від туману, що наскрізь проймає тіло...

Рано засипає столиця Білоруси... Так засипає робітник після робочого дня...

А чи Білорус не працює довгий день?

Повзуть тумани над містом...

"Калідор Грабського".

Поки Менськ спить, я маю дещо розказати про "калідор Грабського".

Від Менська — 15 верстов на захід — "китайський мур", за тим муром — Польща, панська Польща, якої так не любить Білорус, бо-ж вона йому дуже в знаки далася, бо Білорус знає пахощі не тільки слова "Польща", а й принаду польського батога, баґнета, панського канчука.

Та, мабудь, і Польща добре розуміє, які великі симпатії до неї таїть в собі Білорус. Не даремно вона створила так званий "калідор Грабського". Польща захопила, щоб відмежувати Радянську Білорусь від Литви та Німеччини, за рецептом представника польської реакції — Станислава Грабського, білоруську землю від Полісся аж до Латвії, і створила таким чином "калідор Грабського", від живого тіло частку м'яса відірвала.

— То-ж сьогодні Західня Білорусь, що має людности 3.600, 000 чол. та має територію в 107.000 кв. кіл. — під Польщею.

Чи треба ще що говорити? Мабуть, ні!

Я тільки хочу сказати кільки слів про хлопчика Янка, що темної ночи перейшов кордон, перейшов "китайський мур", що від панської Польщі прийшов сюди, до Менську...

Янко має тільки 16 літ... Крім своїх літ, ще має чорні, виразні очі, кучеряве волосся на голові, мозолясті руки, бо довелось багато йому працювати. Янко ночами йшов до кордону... сюди прийшов!

— Чи добре, Янку, під Польщею?... Як живуть там? — О! Там дуже тяжко. Польська школа... тяжка робота, а податків багато... Доларів — доларів накладуть, а коли нічим платити... в найми йди, чи останнє майно продадуть...

— А у нас краще, Янко? —

— О! Тут влада робітників та селян...—

— А ти знаєш, хто Червяков?

— Червяков — учитель білоруського народу!—

— А хто Ленін!

— Вчитель над учителями... Янко прийшов до нас...